Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

1. veebruar 2017 *

Eelotsusetaotlus — Sotsiaalkindlustus — Määrus (EMÜ) nr 1408/71 — Puudega isiku ülalpidamistoetuse (disability living allowance) hooldusega seonduv osa — Vanadusriski vastu kindlustatud isik, kes on töötamise lõplikult lõpetanud — Mõisted „haigushüvitis“ ja „invaliidsushüvitis“ — Eksporditavus

Kohtuasjas C-430/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Supreme Court of the United Kingdom'i (Ühendkuningriigi kõrgeim kohus) 29. juuli 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. augustil 2015, menetluses

Secretary of State for Work and Pensions

versus

Tolley,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, kohtunikud J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (ettekandja), C. G. Fernlund ja S. Rodin,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: ametnik V. Tourrès,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. juuni 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— L. Tolley (surnud, teda esindab menetluses tema pärandi hooldaja), esindajad: R. Drabble, *QC* ja *barrister* T. Buley, keda volitas *solicitor* S. Clarke,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: M. Holt ja C. Crane, keda abistasid B. Kennelly, *QC*, ja *barrister* D. Blundell,

— Norra valitsus, esindajad: P. Wennerås, M. Schei ja C. Rydning,

— Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin ja J. Tomkin,

olles 5. oktoobri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 14. juuni 1971. aasta määrust (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3) muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis), mida on muudetud nõukogu 8. veebruari 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 307/1999 (EÜT 1999, L 38, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 308) (edaspidi „määrus nr 1408/71“).

2 Eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluses, mille pooled on Secretary of State for Work and Pensions (Ühendkuningriigi töö- ja pensioniküsimuste minister, edaspidi „minister“) ja L. Tolley, kes suri 10. mail 2011 ja keda esindab põhikohtuasjas tema abikaasa L. Tolley pärandi hooldajana, ning mis puudutab otsust tühistada L. Tolley õigus saada puudega isiku ülalpidamistoetuse (*disability living allowance*) hooldusega seonduvat osa, kuna ta ei täida enam Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimust.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Määrus nr 1408/71 asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (EÜT 2004, L 166, lk 1, parandus EÜT 2004, L 200, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72), mis on kohaldatav alates 1. maist 2010. Arvestades põhikohtuasja asjaolude asetleidmise aega, on põhikohtuasja suhtes kohaldatav siiski määrus nr 1408/71.

4 Selle määruse artikkel 1 sätestab:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja:*
   i) isik, kes on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mida hõlmavad töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkindlustusskeemide liigid või avalike teenistujate eriskeem;
   ii) isik, kes on kohustuslikult kindlustatud ühe või mitme riski suhtes, mis on kaetud käesolevas määruses käsitletud sotsiaalkindlustusliikidega kõigi elanike või kogu töötava elanikkonna jaoks mõeldud sotsiaalkindlustusskeemi alusel, kui selline isik:

      — võib olla töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja sellise kindlustusskeemi haldamis-- või rahastamisviisi põhjal

      või

      — sellise kriteeriumi puudumisel on kohustuslikult või vabatahtlikult jätkuvalt kindlustatud mõne teise I lisas nimetatud riski suhtes töötajatele või füüsilisest isikust ettevõtjatele mõeldud kindlustusskeemi alusel või alapunktis iii osutatud kindlustusskeemi alusel või kui asjaomases liikmesriigis selline kindlustusskeem puudub, vastab I lisas esitatud määratlusele;

[…]

[…]

o) *pädev asutus* –
i) asutus, kus asjaomane isik on hüvitise taotlemise ajal kindlustatud,

[…]

[…]

q) *pädev riik* – liikmesriik, mille territooriumil asub pädev asutus;

[…]“

5 Määruse nr 1408/71 artikli 2 lõige 1 sätestab:

„Käesolevat määrust kohaldatakse töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja õpilaste suhtes, kelle suhtes kehtivad või on kehtinud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid ning kes on mõne liikmesriigi kodanikud või mõne liikmesriigi territooriumil elavad kodakondsuseta isikud või pagulased, samuti nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.“

6 Kõnealuse määruse artiklis 4 on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

a) hüvitised haiguse ning raseduse ja sünnituse korral;

b) invaliidsushüvitised, sealhulgas hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks;

c) vanadushüvitised;

[…]

2. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi sotsiaalkindlustuse üld- ja eriskeemide suhtes, olenemata sellest, kas need on osamakselised või mitteosamakselised, samuti kindlustusskeemide suhtes, mis on seotud tööandja või laevaomaniku vastutusega lõikes 1 osutatud hüvitiste suhtes.

[…]“

7 Sama määruse artikli 10 lõike 1 esimene lõik on sõnastatud järgmiselt:

„Välja arvatud juhul, kui käesolevas määruses on sätestatud teisiti, ei tohi ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel saadavaid rahalisi invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotushüvitisi, tööõnnetus- ja kutsehaiguspensione ning matusetoetusi mingil viisil vähendada, muuta, peatada, tühistada või konfiskeerida seetõttu, et nende saaja elab liikmesriigi territooriumil, mis ei ole see liikmesriik, kus asub hüvitiste maksmise eest vastutav asutus.“

8 Määruse nr 1408/71 artikkel 13 sätestab:

„1. Vastavalt artiklitele 14c ja 14f alluvad isikud, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, ainult ühe liikmesriigi õigusaktidele. Kõnealused õigusaktid määratakse kindlaks vastavalt käesoleva jaotise sätetele.

2. Arvestades artikleid 14–17:

a) liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes kehtivad selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil või kui tema tööandjaks oleva ettevõtja või isiku registrisse kantud asukoht või peamine tegevuskoht asub teise liikmesriigi territooriumil;

[…]

f) isik, kelle suhtes liikmesriigi õigusaktid ei ole enam kohaldatavad, ilma et teise liikmesriigi õigusaktid oleksid muutunud tema suhtes kohaldatavaks vastavalt mõnele eelmistes punktides sätestatud reeglile või vastavalt artiklites 14–17 ette nähtud erisätetele, allub oma elukohajärgse liikmesriigi õigusaktidele üksnes nimetatud õigusaktide sätete kohaselt.“

9 Määruse nr 1408/71 III jaotis „Eri liiki hüvitistega seotud erisätted“ koosneb kaheksast peatükist, millest esimene peatükk käsitleb haigust ning rasedust ja sünnitust. Selle peatüki 2. jao „Töötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad ning nende pereliikmed“ artikli 19 lõikes 1 on sätestatud:

„Muus liikmesriigis kui pädev riik elav töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja, kes vastab pädeva riigi õigusaktide tingimustele õiguse kohta saada hüvitist, arvestades vajaduse korral artikli 18 sätteid, saab oma elukohariigis:

[…]

b) rahalisi hüvitisi, mida annab pädev asutus vastavalt selle suhtes kehtivatele õigusaktidele. Pädeva asutuse ja elukohajärgse asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib kõnealuseid hüvitisi anda elukohajärgne asutus pädeva asutuse nimel vastavalt pädeva riigi õigusaktidele.“

10 Selle määruse samasse jakku kuuluv artikkel 22 sätestab:

„1. „Töötajal või füüsilisest isikust ettevõtjal, kes vastab pädeva riigi õigusaktide tingimustele õiguse kohta saada hüvitist, arvestades vajaduse korral artikli 18 sätteid, ning

[…]

b) kellel on tekkinud õigus saada hüvitist pädevalt asutuselt ja kes on saanud nimetatud asutuselt loa naasta liikmesriigi territooriumile, kus ta elab, või asuda elama teise liikmesriigi territooriumile või

[…]

on õigus saada:

[…]

ii) rahalisi hüvitisi, mida annab pädev asutus vastavalt tema kohaldatavatele õigusaktidele. Pädeva asutuse ja viibimiskohajärgse või elukohajärgse asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib kõnealuseid hüvitisi anda elukohajärgne asutus pädeva asutuse nimel vastavalt pädeva riigi õigusaktide sätetele.

2. Lõike 1 punkti b alusel nõutava loa andmisest võib keelduda üksnes juhul, kui on tuvastatud, et asjaomase isiku ümberasumine kahjustaks tema tervislikku seisundit või tema ravi.

[…]“

11 Määruse nr 1408/71 artikkel 89 on sõnastatud järgmiselt:

„Teatavate liikmesriikide õigusaktide rakendamise erikord on sätestatud VI lisas.“

12 Määruse nr 1408/71 I lisa „Isikud, kelle suhtes kohaldatakse käesolevat määrust“ Ühendkuningriiki käsitlev rubriik O on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva määruse artikli 1 punkti a alapunktis ii määratletud tähenduses töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjaga võrdsustatakse iga isik, kes on vastavalt kas „töötav palgasaaja“ [(*employed earner*)] või „vabakutseline palgasaaja“ [(*self-employed earner*)] Suurbritannia või Põhja-Iiri õiguses määratletud tähenduses. Käesoleva määruse artikli 1 punkti a alapunktis ii määratletud tähenduses töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjaga võrdsustatakse iga isik, kelle eest tuleb Gibraltari õiguse kohaselt tasuda sissemakseid kas vastavalt kui „töötaja“ [(*employed person*)] või kui „füüsilisest isikust ettevõtja“ [(*self-employed person*)] eest.“

13 Määruse nr 1408/71 VI lisa „Teatavate liikmesriikide õigusaktide kohaldamise erikord“ Ühendkuningriiki käsitleva rubriigi O punktis 19 on sätestatud:

„Arvestades üksikute liikmesriikidega sõlmitud konventsioone, lõpeb määruse artikli 13 lõike 2 punkti f ja rakendusmääruse artikli 10b kohaldamisel Ühendkuningriigi õigusaktide kohaldatavus iga isiku puhul, kelle suhtes varem kohaldati Ühendkuningriigi õigusakte töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana, pärast kolme päeva, mis järgnevad:

[…]

c) iga perioodi viimasele päevale, mille jooksul ta sai Ühendkuningriigi haigus- või rasedus- ja sünnitustoetust (kaasa arvatud mitterahalised hüvitised, mille puhul Ühendkuningriik on pädev riik) või töötushüvitist ning mis:
   i) algas enne teise liikmesriiki elama asumise kuupäeva, või kui see on hilisem, siis
   ii) vahetult järgnes teises liikmesriigis töötamisele või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisele, mille jooksul kõnealuse isiku suhtes kehtisid Ühendkuningriigi õigusaktid.“

14 Sama rubriigi punktis 20 on sätestatud:

„Asjaolu, et vastavalt määruse artikli 13 lõike 2 punktile f ja rakendusmääruse artiklile 10b ning punktile 19 eespool muutusid isiku suhtes kohaldatavaks teise liikmesriigi õigusaktid, ei takista:

a) Ühendkuningriigil pädeva riigina tema suhtes kohaldada töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjaga seotud määruse III jaotise 1. ja 2. peatüki 1. jao või artikli 40 lõike 2 sätteid, kui ta on nende tähenduses jätkuvalt töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja ja oli viimati sellisena kindlustatud Ühendkuningriigi õigusaktide alusel;

b) tema käsitlemist töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana määruse III jaotise 7. ja 8. peatüki või rakendusmääruse artikli 10 või 10a kohaldamisel, tingimusel et vastavalt punktile a tuleb talle maksta Ühendkuningriigi hüvitist III jaotise 1. peatüki alusel.“

Ühendkuningriigi õigus

15 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et puudega isiku ülalpidamistoetus on mitteosamakseline toetus, mille eesmärk on aidata toime tulla lisakulutustega, mis kaasnevad teatava hooldusvajadusega või sellega, et isik ei ole üldse või peaaegu üldse võimeline kõndima. Puudega isiku ülalpidamistoetus, mis koosneb hooldusega seonduvast osast ja mobiilsusega seonduvast osast, ei sõltu majanduslikust olukorrast ning ei ole sissetulekut asendav hüvitis, kuna toetuse saaja võib töötada.

16 Sotsiaalkindlustusmakseid ja -hüvitisi reguleeriva 1992. aasta seaduse (Social Security Contributions and Benefits Act 1992, edaspidi „1992. aasta seadus“) artikli 71 lõikes 6 on sätestatud, et „[i]sikul ei ole õigust puudega isiku ülalpidamistoetusele, kui ta ei vasta Ühendkuningriigis elamise ja viibimise kohta ette nähtud tingimustele“.

17 Ühendkuningriigis elamise ja viibimise tingimusi on eelkõige täpsustatud puudega isiku ülalpidamistoetust käsitleva sotsiaalkindlustusvaldkonna 1991. aasta määruse (Social Security (Disability Living Allowance) Regulations 1991) artikli 2 lõike 1 punktis a.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 Briti kodanik L. Tolley, kes on sündinud 17. aprillil 1952, tasus riikliku sotsiaalkindlustuse makseid aastatel 1967–1984. Pärast seda tehti tema eest makseid veel kuni aastani 1993. Kui ta oleks täitnud sissemaksetega seotud tingimused seadusjärgsesse pensioniikka jõudmisel, oleks ta saanud taotleda riiklikku vanaduspensioni.

19 L. Tolleyle määrati alates 26. juulist 1993 tähtajatult puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduv osa põhjusel, et ta ei olnud võimeline endale ise süüa valmistama.

20 5. novembril 2002 asusid L. Tolley ja tema abikaasa alaliselt elama Hispaaniasse. L. Tolley ei töötanud selles liikmesriigis ega olnud seal ka füüsilisest isikust ettevõtja.

21 Minister otsustas 2007. aastal, et L. Tolley õigus saada puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduvat osa lõppes 6. novembril 2002. Vaidlus puudub selle üle, et sellel kuupäeval kaotas asjaomane isik vastavalt Ühendkuningriigi õigusaktidele õiguse nimetatud toetusele.

22 L. Tolley esitas seejärel selle otsuse peale kaebuse First-tier Tribunal’i (esimese astme kohus, Ühendkuningriik). Kohus rahuldas kaebuse, leides, et L. Tolleyl oli pärast Hispaaniasse elama asumist jätkuvalt õigus saada puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduvat osa määruse nr 1408/71 artikli 10 alusel.

23 Minister kaebas First-tier Tribunali (esimese astme kohus) otsuse edasi Upper Tribunal’i (kõrgem kohus, Ühendkuningriik). Viimane otsustas, et L. Tolleyl oli määruse nr 1408/71 artikli 22 alusel õigus puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduvale osale, kuna tulenevalt asjaolust, et ta oli sotsiaalkindlustusmaksete tasumise tulemusena vanadusriski vastu kindlustatud, oli ta nimetatud määruse artikli 1 punkti a tähenduses töötaja.

24 Court of Appeal (England & Wales) (apellatsioonikohus (Inglismaa ja Wales, Ühendkuningriik) jättis Upper Tribunali (kõrgem kohus) otsuse peale esitatud ministri edasikaebuse rahuldamata. Minister pöördus seejärel Supreme Court of the United Kingdom’i (Ühendkuningriigi kõrgeim kohus) poole.

25 See kohus märgib, et puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduvat osa võib pidada invaliidsushüvitiseks määruse nr 1408/71 tähenduses, mille saab nimetatud määruse artikli 10 kohaselt teise liikmesriiki eksportida. Artiklis 10 loetletud hüvitiste peamiseks tunnuseks on see, et tegemist on pikaajaliste maksetega või püsiva terviseseisundiga seotud ühekordsete maksetega. Kui kõnealune toetus lugeda aga haigushüvitiseks, siis tekib küsimus, kas määruse artikli 1 punkti a alapunktis ii sätestatud mõistet „töötaja“ kohaldatakse ka määruse III jaotise 1. peatüki sätetele, mis käsitlevad haigust. Sellega seoses ei oleks loogiline pidada majanduslikult mitteaktiivseid isikuid töötajateks, keda tuleks kohelda soodsamalt kui aktiivselt tööd otsivaid isikuid.

26 Kuna L. Tolleyl säilis pärast Hispaaniasse elama asumist õigus saada Ühendkuningriigi õigusaktide alusel vanaduspensioni, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punktis f sisalduva mõiste „isik, kelle suhtes liikmesriigi õigusaktid ei ole enam

kohaldatavad“ all peetakse silmas liikmesriigi kõiki õigusakte või ainult asjassepuutuva hüvitisega seotud liikmesriigi õigusakte. Juhul kui peetakse silmas üksnes viimati nimetatud õigusakte, võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul kerkida küsimus, kas kõnealuse määruse VI lisa rubriigi O punkti 19 alapunkt c, milles täpsustatakse hetke, mil Ühendkuningriigi õigusaktid ei ole enam kohaldatavad, viitab hüvitise tegelikule saamisele või üksnes õigusele seda saada. Samuti tekib küsimus, kas sama rubriigi punkt 20 paneb Ühendkuningriigile kohustuse maksta määruse nr 1408/71 III jaotise 1. peatüki alusel puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduvat osa või mitte.

27 Neil tingimustel otsustas Supreme Court of the United Kingdom (Ühendkuningriigi kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduv osa on määruse nr 1408/71 tähenduses õigesti kvalifitseeritud invaliidsushüvitiseks, mitte rahaliseks haigushüvitiseks?

2. a) Kas isiku suhtes, kellel ei ole Ühendkuningriigi siseriikliku õiguse alusel enam õigust puudega isiku ülalpidamistoetuse [hooldusega seonduvale osale], sest ta on asunud elama teise liikmesriiki ja on enne sinna elama asumist lõpetanud igasuguse ametialase tegevuse, kuid kes on Ühendkuningriigi sotsiaalkindlustussüsteemi alusel jätkuvalt kindlustatud vanadusriski vastu, ei ole Ühendkuningriigi õigusaktid enam määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f mõttes kohaldatavad?
   b) Kas arvestades määruse nr 1408/71 VI lisa rubriigi O punkti 19 alapunkti c, on Ühendkuningriigi õigusaktid sellise isiku suhtes igal juhul jätkuvalt kohaldatavad?
   c) Kas juhul, kui Ühendkuningriigi õigusaktid ei ole tema suhtes määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f tähenduses enam kohaldatavad, on Ühendkuningriigil tulenevalt määruse VI lisa rubriigi O punktist 20 võimalik kohaldada tema suhtes määruse III jaotise 1. peatüki sätteid või on ta selleks kohustatud?

3.
   a) Kas töötaja lai määratlus 7. juuni 2005. aasta kohtuotsuses Dodl ja Oberhollenzer (C-543/03, EU:C:2005:364) on kohaldatav seoses määruse nr 1408/71 artiklitega 19–22 olukorras, kus isik on enne teise liikmesriiki elama asumist lõpetanud igasuguse ametialase tegevuse, hoolimata III jaotise 1. peatüki vaheteost ühelt poolt töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate ning teiselt poolt töötute vahel?
   b) Kas juhul, kui see määratlus on kohaldatav, on sellisel isikul õigus seda hüvitist tulenevalt määruse nr 1408/71 artiklist 19 või artiklist 22 eksportida? Kas artikli 22 lõike 1 punkti b toimel hoitakse ära olukord, milles siseriikliku õigusega ette nähtud elukohanõue kahjustab teise liikmesriiki elama asunud kaebuse esitaja õigust saada puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduvat osa?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

28 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas niisugune hüvitis nagu puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduv osa on määruse nr 1408/71 mõttes haigushüvitis või invaliidsushüvitis.

Vastuvõetavus

29 Ühendkuningriigi valitsus väidab, et esimene eelotsuse küsimus on vastuvõetamatu, kuna esiteks ei ole seda eelotsusetaotluse esitanud kohtus käsitletud ja teiseks on see identne küsimusega, mis tõstatati kohtuasjas, milles tehti 18. oktoobri 2007. aasta otsus komisjon *vs*. parlament ja nõukogu (C-299/05, EU:C:2007:608).

30 Ühendkuningriigi valitsuse esitatud esimese vastuvõetamatuse põhjuse kohta tuleb märkida, et ELTL artikkel 267 annab liikmesriikide kohtutele asja Euroopa Kohtusse saatmiseks äärmiselt ulatusliku pädevuse, kui nad leiavad, et nende lahendada olevas asjas on tekkinud küsimusi, mis puudutavad sellise liidu õigusnormi tõlgendamist või kehtivuse hindamist, mis on vajalik nende menetluses oleva asja lahendamiseks. Liikmesriigi kohtutel on seega võimalus ja teatud juhtudel kohustus esitada eelotsusetaotlus, kui kohus leiab kas omal algatusel või poolte taotlusel, et kohtuvaidluse sisulises küsimuses esineb selle artikli esimeses lõigus nimetatud asjaolu. Seega asjaolu, et põhikohtuasja pooled ei tõstatanud eelotsusetaotluse esitanud kohtus liidu õiguse küsimust, ei takista asja saatmist Euroopa Kohtusse (kohtuotsus, 15.1.2013, Križan jt, C-416/10, EU:C:2013:8, punktid 64 ja 65 ning seal viidatud kohtupraktika).

31 Eelotsusetaotlus põhineb kohtutevahelisel dialoogil, mille alustamine sõltub täielikult liikmesriigi kohtu hinnangust taotluse esitamise asjakohasusele ja vajalikkusele (kohtuotsus, 15.1.2013, Križan jt, C-416/10, EU:C:2013:8, punkt 66).

32 Lisaks olgu märgitud, et ehkki eelotsuse küsimuse esitamine alles pärast võistleva menetluse toimumist võib olla korrakohase õigusemõistmise huvides, peab siiski nentima, et ELTL artiklis 267 sätestatud menetluse kohaldamiseks nõutavate tingimuste hulgas ei ole mainitud, et eelnevalt peab toimuma võistlev menetlus (vt selle kohta kohtuotsus, 3.3.1994, Eurico Italia jt, C-332/92, C-333/92 ja C-335/92, EU:C:1994:79, punkt 11).

33 Eespool esitatud kaalutlustest tuleneb, et kui vaidluse pooled ei ole liidu õigusega seotud küsimust liikmesriigi kohtus eelnevalt arutanud, ei ole see takistuseks pöörduda niisuguse küsimusega Euroopa Kohtu poole.

34 Teise vastuvõetamatuse põhjuse kohta piisab kui meenutada, et isegi kui on olemas Euroopa Kohtu praktika, mille alusel on kõnealune õigusküsimus lahendatav, võivad liikmesriigi kohtud eelotsuse küsimusega vabalt pöörduda Euroopa Kohtu poole, kui nad seda vajalikuks peavad, ilma et asjaolu, et Euroopa Kohus on juba tõlgendanud sätteid, mille tõlgendamist taotletakse, tooks kaasa selle, et Euroopa Kohus ei või selle üle uuesti otsustada (kohtuotsus, 17.7.2014, Torresi, C-58/13 ja C-59/13, EU:C:2014:2088, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Neil asjaoludel on esimene eelotsuse küsimus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

36 Alustuseks tuleb kontrollida, kas L. Tolley olukord kuulub määruse nr 1408/71 kohaldamisalasse.

37 Sellega seoses on määruse nr 1408/71 artikli 2 lõikes 1 sätestatud, et määrust kohaldatakse töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja õpilaste suhtes, kelle suhtes kehtivad või on kehtinud ühe või mitme liikmesriigi õigusaktid ning kes on mõne liikmesriigi kodanikud või mõne liikmesriigi territooriumil elavad kodakondsuseta isikud või pagulased, samuti nende pereliikmete ja nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.

38 Euroopa Kohtu praktika kohaselt on isik „töötaja“ määruse nr 1408/71 tähenduses, kui ta on sama määruse artikli 1 punktis a nimetatud üldise või spetsiaalse sotsiaalkindlustusskeemi alusel vabatahtlikult või kohustuslikult kindlustatud kas või ühe riski suhtes, olenemata töösuhte olemasolust (kohtuotsus, 10.3.2011, Borger, C-516/09, EU:C:2011:136, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

39 Eelotsusetaotluse esitanud kohus ja Ühendkuningriigi valitsus väidavad siiski, et L. Tolley olukord kuulub määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti a alapunkti ii teise taande kohaldamisalasse, kuna puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduvat osa saavad kõik elanikud, olenemata sellest, kas nad on töötajad või mitte. Kuna see säte viitab määruse I lisale, võib L. Tolleyt pidada „töötajaks“ üksnes juhul, kui ta vastab Ühendkuningriigi õigusaktides ette nähtud tingimustele. Neis õigusaktides mainitakse aga ainult isikuid, kes tegelevad tasustatud tegevusega.

40 Käesoleval juhul ilmneb Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et aastatel 1967–1993 oli L. Tolley Ühendkuningriigis kindlustatud vanadusriski vastu sotsiaalkindlustusskeemi alusel, mida kohaldatakse kõikidele elanikele. Vaidlus puudub selles, et selle skeemi haldamis- või rahastamisviisi põhjal võib asjaomast isikut pidada töötajaks. Kuna L. Tolley oli kindlustatud määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punktis c nimetatud riski suhtes, tuleb teda pidada nimetatud määruse artikli 1 punkti a alapunkti ii esimese taande tähenduses töötajaks.

41 Tõsiasi, et L. Tolley suri enne vanaduspensioniikka jõudmist, ei sea seda järeldust kahtluse alla. Määruse nr 1408/71 isikulisse kohaldamisalasse kuulumise võimalus ei sõltu kindlustatud riski realiseerumisest (vt selle kohta kohtuotsus, 10.3.2011, Borger, C-516/09, EU:C:2011:136, punkt 30).

42 Seega tuleb sedastada, et selline olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuulub määruse nr 1408/71 isikulisse kohaldamisalasse.

43 Edasi tuleb meenutada, et hüvitis on käsitatav sotsiaalkindlustushüvitisena, kui seda antakse seaduses määratletud olukorra alusel, isiku vajadusi individuaalselt kaalutlusõiguse alusel hindamata, ja kui hüvitis on seotud mõne määruse nr 1408/71 artikli 4 lõikes 1 sõnaselgelt loetletud riskiga (kohtuotsus, 18.10.2007, komisjon *vs*. parlament ja nõukogu, C-299/05, EU:C:2007:608, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Vastavalt määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punktidele a ja b kohaldatakse määrust õigusaktide suhtes, mis reguleerivad selliseid sotsiaalkindlustusliike nagu haigushüvitised ja invaliidsushüvitised, kaasa arvatud hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks.

45 Sotsiaalkindlustushüvitiste eri liikide eristamiseks tuleb võtta arvesse iga hüvitisega kaetud risk (kohtuotsus, 18.7.2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, punkt 27).

46 Sellega seoses on Euroopa Kohus otsustanud, et selliste hüvitiste põhieesmärk, mida antakse objektiivselt, seaduses määratletud olukorra alusel ning mis on suunatud hooldatavate isikute tervisliku seisundi ja elukvaliteedi parandamisele, on täiendada ravikindlustushüvitisi ning neid tuleb käsitada määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punkti a tähenduses „haigushüvitistena“ (kohtuotsused, 5.3.1998, Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, punktid 23–25, ning 18.10.2007, komisjon *vs*. parlament ja nõukogu, C-299/05, EU:C:2007:608, punkt 61 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduva osa kohta ilmneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu edastatud andmetest, et selle mitteosamakselise rahalise hüvitise eesmärk, mida antakse sõltumata toetuse saaja sissetuleku suurusest, on hüvitada lisakulutused, mis isikul võivad tekkida eelkõige seetõttu, et ta ei ole üldse või peaaegu üldse võimeline kõndima.

48 Vaidlust ei ole selles, et kõnealuse hüvitise andmine ei sõltu taotleja isiklike vajaduste individuaalsest hindamisest ning seda antakse 1992. aasta seaduses määratletud objektiivsete kriteeriumite alusel, näiteks kui isik ei ole suuteline endale süüa valmistama.

49 Samuti ei ole vaidlust selles, et põhikohtuasjas kõne all oleval hüvitisel on samasugused tunnused ja sama eesmärk nagu puudega isiku ülalpidamistoetusel, mis kehtis kohtuasja, milles tehti 18. oktoobri 2007. aasta otsus komisjon *vs*. parlament ja nõukogu (C-299/05, EU:C:2007:608), asjaolude asetleidmise ajal.

50 Euroopa Kohus otsustas nimetatud kohtuotsuse punktis 65 ja sellele järgnevates punktides sisuliselt, et kuigi kõnealuse hüvitise põhiline eesmärk ei ole täiendada ravikindlustushüvitist, tuleb seda pidada – välja arvatud mobiilsusega seonduvas osas – määruse nr 1408/71 tähenduses haigushüvitiseks.

51 Neil asjaoludel on põhikohtuasjas kõne all olev hüvitis määruse nr 1408/71 tähenduses haigushüvitis.

52 Seda järeldust ei kummuta eelotsusetaotluse esitanud kohtu argument, et põhikohtasjas kõne all oleva toetuse võib liigitada „invaliidsushüvitiseks“, kuna ta sarnaneb määruse nr 1408/71 artikli 10 lõikes 1 loetletud hüvitistega, s.o eelkõige rahaliste invaliidsushüvitistega, mille peamiseks tunnuseks on see, et tegemist on pikaajaliste maksetega või püsiva terviseseisundiga seotud ühekordsete maksetega.

53 Nimelt ei mõjuta asjaolu, et puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduva osa saamiseks peab liikumispuue olema väldanud pikka aega, asjaomase hüvitise eesmärki, milleks on hooldust vajavate isikute elukvaliteedi parandamine (vt analoogia alusel kohtuotsus, 18.10.2007, komisjon *vs*. parlament ja nõukogu, C-299/05, EU:C:2007:608, punkt 63).

54 Peale selle on Euroopa Kohus otsustanud, et määruse nr 1408/71 artikli 4 lõike 1 punkti a tähenduses sätestatud haigushüvitistega tuleb samastada sellised hooldusriskiga seotud hüvitised, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ehkki erinevalt haigushüvitistest otseses tähenduses ei ole nad mõeldud lühiajaliseks maksmiseks ja võivad eelkõige nende kohaldamise tingimustega seoses omada tunnuseid, mis faktiliselt on samuti teatud määral sarnased invaliidsus- ja vanadushüvitiste liikidega (vt selle kohta kohtuotsus, 30.6.2011, da Silva Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, punktid 47 ja 48).

55 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et niisugune hüvitis nagu puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduv osa on määruse nr 1408/71 mõttes haigushüvitis.

Teise eelotsuse küsimuse esimene ja teine osa

56 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teise küsimuse esimeses ja teises osas esiteks sisuliselt teada, kas määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et isik on teinud teatud ajavahemikul liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi sissemakseid ja omandanud sel alusel vanaduspensioniõigused, välistab selle, et asjaomase liikmesriigi õigusaktid võivad selle isiku suhtes hiljem kohaldamatuks muutuda. Kui vastus sellele küsimusele peaks olema eitav, siis otsib eelotsusetaotluse esitanud kohus teiseks vastust küsimusele, millisest hetkest ei olnud Ühendkuningriigi õigusaktid L. Tolley suhtes enam kohaldatavad, kui arvestada asjaoluga, et talle jätkati puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduva osa maksmist kuni 2007. aastani, kuigi ta oli seetõttu, et ta asus 2002. aastal Hispaaniasse elama, kaotanud Ühendkuningriigi õigusaktide alusel õiguse saada asjaomast hüvitist.

57 Olgu märgitud, et määrus nr 1408/71 ei loo ühist sotsiaalkindlustussüsteemi, vaid jätab kehtima eri siseriiklikud süsteemid, ning selle ainus eesmärk on tagada siseriiklike süsteemide koordineerimine. Määrus jätab nii kehtima eri süsteemid, millest tulenevad erinevad nõuded eri asutuste suhtes, kelle vastu on hüvitise saajal otsesed õigused kas ainult siseriikliku õiguse alusel või siis siseriikliku õiguse alusel, mida vajaduse korral täiendab liidu õigus (kohtuotsus, 21.2.2013. Dumont de Chassart, C-619/11, EU:C:2013:92, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Määruse II jaotise sätted, mille hulka kuulub artikkel 13, moodustavad täieliku ja ühtse kollisiooninormide süsteem. Nende sätete eesmärk ei ole üksnes vältida olukordi, kus samal ajal kuuluvad kohaldamisele eri riikide õigusnormid, ja sellest tuleneda võivaid probleeme, vaid ka takistada niisuguse olukorra kujunemist, kus määruse nr 1408/71 kohaldamisalasse kuuluvatel isikutel puudub sotsiaalkindlustuskaitse, kuna nende suhtes ei kuulu kohaldamisele ühegi riigi õigusaktid (vt kohtuotsus, 11.6.1998, Kuusijärvi, C-275/96, EU:C:1998:279, punkt 28).

59 Seega, kui isik kuulub määruse nr 1408/71 isikulisse kohaldamisalasse, mis on sätestatud määruse artiklis 2, on määruse artikli 13 lõikes 1 sätestatud ühe liikmesriigi õigusaktidele allumise nõue põhimõtteliselt kohaldatav ning kohaldatav siseriiklik õigus määratakse kindlaks vastavalt selle määruse II jaotise sätetele (kohtuotsus, 19.3.2015, Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, punkt 47).

60 Määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 sätete kohta tuleb tõdeda, et nende ainsaks eesmärgiks on määrata kindlaks lõike 2 punktides a–f käsitletud olukordades olevatele isikutele kohaldatavad siseriiklikud õigusaktid (kohtuotsus, 11.6.1998, Kuusijärvi, C-275/96, EU:C:1998:279, punkt 29).

61 Konkreetselt määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f kohta tuleb meenutada, et kui liikmesriigi õigusaktid ei ole enam isiku suhtes kohaldatavad, on tegemist selle sätte kohaldamise tingimusega (vt selle kohta kohtuotsus, 19.3.2015, Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, punkt 51).

62 Seevastu miski ei anna kõnealuse sätte sõnastuses alust oletada, et asjaolu, et isik on teinud teatud ajavahemikul liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi sissemakseid ja omandanud sel alusel vanaduspensioniõigused, välistab selle, et asjaomase liikmesriigi õigusaktid ei ole selle isiku suhtes hiljem enam kohaldatavad.

63 Lisaks tuleb tõdeda, et kuna vanaduspensioniõiguste omandamine on töötamise normaalne tagajärg, siis asuda seisukohale, et isiku suhtes võivad kehtida üksnes selle liikmesriigi õigusaktid, kus ta need õigused algselt omandas, muudaks määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f sisutühjaks.

64 Tingimuste kohta, mille kohaselt ei ole liikmesriigi õigusaktid enam isiku suhtes kohaldatavad, tuleb meenutada, et määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punktis f ei ole selliseid tingimusi määratletud. Seega tuleb need tingimused määrata kindlaks iga liikmesriigi õigusaktides (vt selle kohta kohtuotsus, 19.3.2015, Kik, C-266/13, EU:C:2015:188, punkt 51).

65 Nimelt, nagu täpsustatakse nõukogu 21. märtsi 1972. aasta määruse (EMÜ) nr 574/72, millega määratakse kindlaks määruse nr 1408/71 rakendamise kord (EÜT 1972, L 74, lk 1; ELT eriväljaanne 05/01, lk 83) ja mida on muudetud nõukogu 25. juuni 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 2195/91 (EÜT 1991, L 206, lk 2), artiklis 10b, määratakse kuupäev ja tingimused, mil liikmesriigi õigusaktid ei ole määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punktis f osutatud isiku suhtes enam kohaldatavad, kindlaks vastavalt nendele õigusaktidele.

66 Lisaks tuleb selle hetke kindlaksmääramisel, mil liikmesriigi õigusaktid ei ole enam isiku suhtes kohaldatavad, võtta vajaduse korral arvesse ka määruse nr 1408/71 VI lisa, milles nähakse ette teatavate liikmesriikide õigusaktide rakendamise erikord.

67 Kuna L. Tolley ei ole alates 1993. aastast teinud sissemakseid Ühendkuningriigi sotsiaalkindlustusskeemi, on lõpetanud töötamise ning lahkunud 2002. aastal sellest liikmesriigist, on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne käesolevas asjas kontrollida, kas selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt olid need asjaolud põhjuseks, miks L. Tolley ei ole enam Ühendkuningriigi sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud ja on sellest skeemist lahkunud.

68 Sama kehtib ka asjaolu kohta, et L. Tolleyle jätkati puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduva osa maksmist kuni 2007. aastani, kuigi ta oli seetõttu, et ta asus 2002. aastal Hispaaniasse elama, kaotanud Ühendkuningriigi õigusaktide alusel õiguse asjaomasele hüvitisele.

69 Eeltoodut arvestades tuleb teise küsimuse esimesele ja teisele osale vastata, et määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et isik on teinud teatud ajavahemikul liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi sissemakseid ja omandanud sel alusel vanaduspensioniõigused, ei välista, et asjaomase liikmesriigi õigusaktid võivad selle isiku suhtes hiljem kohaldamatuks muutuda. Liikmesriigi kohtu ülesanne on teha tema menetluses oleva vaidluse asjaolude ja kohaldatavate siseriiklike õigusnormide põhjal kindlaks, millisel hetkel ei olnud asjaomased õigusaktid enam selle isiku suhtes kohaldatavad.

Teise küsimuse kolmas osa ja kolmas küsimus

70 Teise küsimuse kolmandas osas ja kolmandas küsimuses, mida tuleb käsitleda koos, tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 1408/71 artikli 19 lõiget 1 ja/või artikli 22 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et nende sätetega on vastuolus see, kui liikmesriigi õigusaktidega seatakse niisuguse toetuse, nagu on kõne all põhikohtuasjas, saamiseks riigis elamise ja viibimise tingimus, nagu on sätestatud 1992. aasta seaduse artikli 71 lõikes 6.

71 Kõigepealt tuleb märkida, et määruse nr 1408/71 artikkel 19 „Elamine muus liikmesriigis kui pädev riik. Üldreeglid“ tagab teises liikmesriigis elavale töötajale või füüsilisest isikust ettevõtjale, samuti nende pereliikmetele, kelle seisund nõuab ravi elukoha liikmesriigi territooriumil, õiguse saada pädeva liikmesriigi kulul elukoha liikmesriigi asutuselt mitterahalisi haigushüvitisi (kohtuotsus, 16.7.2009, von Chamier-Glisczinski, C-208/07, EU:C:2009:455, punkt 42).

72 Järelikult, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 84 sisuliselt märkis, peetakse selles sättes silmas üksnes olukordasid, kus töötaja, kes taotleb liikmesriigi pädevalt asutuselt haigushüvitist, elab taotluse esitamise päeval teises liikmesriigis.

73 Käesoleval juhul ilmneb eelotsusetaotlusest, et L. Tolley elas veel Ühendkuningriigis, kui ta taotles selle liikmesriigi pädevatelt asutustelt puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduva osa maksmist. Seega ei kuulu tema olukord ilmselgelt määruse nr 1408/71 artikli 19 kohaldamisalasse.

74 Määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkt b puudutab eelkõige olukorda, kus töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja elukoht viiakse haiguse kestel üle muusse liikmesriiki kui see, kus asub pädev asutus (vt selle kohta kohtuotsus, 16.7.2009, von Chamier-Glisczinski, C-208/07, EU:C:2009:455, punkt 45).

75 Seega tuleb kontrollida, kas L. Tolley olukord kuulub artikli 22 lõike 1 punkti b kohaldamisalasse.

76 Ühendkuningriigi valitsus väidab esiteks, et selles sättes kasutatud mõiste „töötaja“ all peetakse silmas üksnes isikuid, kes erinevalt L. Tolleyst ei ole töötamist lõplikult lõpetanud.

77 Seda mõttekäiku ei saa õigeks pidada.

78 Sellega seoses tuleb märkida, et vastavalt määruse nr 1408/71 artiklile 1 on selles sättes sisalduvad mõisted, mille hulgas esinevad sellised mõisted nagu „töötaja“ ja „füüsilisest isikust ettevõtja“, ette nähtud „[selles] määruses kasuta[miseks]“, ilma et oleks tehtud mingisuguseid erandeid määruse teatavatest sätetest.

79 Käesoleva kohtuotsuse punktidest 38–40 tuleneb, et L. Tolleyt tuleb sama määruse artikli 1 punkti a alapunkti ii esimese taande tähenduses pidada „töötajaks“, olenemata sellest, et ta on töötamise lõplikult lõpetanud.

80 Lisaks tuleb märkida, et Euroopa Kohus on varem otsustanud, et määruse nr 1408/71 artikli 22 lõikes 1 sisalduva viitega „töötajale“ ei ole määruse eesmärk piirata selle sätte kohaldamisala aktiivsete töötajatega, jättes välja mitteaktiivsed töötajad (vt selle kohta kohtuotsus, 31.5.1979, Pierik, 182/78, EU:C:1979:142, punkt 7).

81 Ühendkuningriigi valitsus väidab teiseks, et Ühendkuningriigi õigusaktid ei olnud L. Tolley suhtes tema Hispaaniasse elama asumise hetkest enam kohaldatavad ning määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f alusel kehtisid tema suhtes Hispaania õigusaktid. Seega on see liikmesriik määruse artikli 22 lõike 1 punkti b mõttes pädev riik.

82 Sellega seoses tuleneb määruse nr 1408/71 artikli 1 punkti o alapunkti i ja artikli 1 punkti q koostoimest, et mõiste „pädev riik“ tähendab eelkõige liikmesriiki, kus asub asutus, kus töötaja on kindlustatud hüvitise taotlemise ajal.

83 Lisaks tuleneb määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 – milles on sätestatud tingimused nende hüvitiste maksmise jätkamiseks, mida töötajal on pädeva riigi õigusaktide alusel õigus saada muu hulgas juhul, kui ta asub elama „teise liikmesriigi territooriumile“ – ülesehitusest, et sellisel juhul on selle sätte tähenduses „pädevaks riigiks“ liikmesriik, kes oli pädev neid hüvitisi andma enne elukoha üleviimist.

84 Eelotsusetaotlusest nähtub põhikohtuasja asjaolude kohta, et ajal, mil L. Tolley taotles Ühendkuningriigi pädevatelt asutustelt puudega isiku ülalpidamistoetuse hooldusega seonduva osa maksmist, oli ta kindlustatud selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis. Järelikult, kuigi Ühendkuningriigi õigusaktid ei olnud määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkti f mõttes talle hiljem enam kohaldatavad, on see liikmesriik artikli 22 lõike 1 punkti b mõttes pädev riik.

85 Sellist tõlgendust kinnitab määruse nr 1408/71 VI lisa rubriigi O punkt 20, milles on sätestatud, et „[a]sjaolu, et vastavalt [selle] määruse artikli 13 lõike 2 punktile f […] muutusid isiku suhtes kohaldatavaks teise liikmesriigi õigusaktid, ei takista“ muu hulgas „Ühendkuningriigil pädeva riigina tema suhtes kohaldada töötaja või füüsilisest isikust ettevõtjaga seotud määruse III jaotise 1. […] peatüki […] sätteid, kui ta on nende tähenduses jätkuvalt töötaja või füüsilisest isikust ettevõtja ja oli viimati sellisena kindlustatud Ühendkuningriigi õigusaktide alusel“. Nimelt on selles sättes Ühendkuningriigile sõnaselgelt ette nähtud võimalus jääda määruse III jaotise 1. peatüki mõttes pädevaks riigiks juhul, kui tema õigusaktid ei ole määruse artikli 13 lõike 2 punkti f mõttes töötaja suhtes enam kohaldatavad.

86 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et selline olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuulub määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkti b kohaldamisalasse.

87 Nimelt näeb see säte ette, et töötajal või füüsilisest isikust ettevõtjal, kes vastab pädeva riigi õigusaktides sätestatud tingimustele, on õigus saada pärast teise liikmesriigi territooriumile elama asumist pädevalt asutuselt rahalisi hüvitisi.

88 Sellega seoses ei saa nõustuda Ühendkuningriigi argumendiga, mille kohaselt lubab lauseosa „vastab pädeva riigi õigusaktide tingimustele“ liikmesriikidel kehtestada kõnealuses sättes osutatud rahaliste hüvitiste andmiseks elukoha tingimuse. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 119 märkis, viidates kohtujurist Jacobsi ettepanekule kohtuasjas Kuusijärvi (C-275/96, EU:C:1997:613), muudaks niisugune tõlgendus, mis lubaks määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punktiga b antud õiguse siseriiklikus õiguses kehtestatud elukoha tingimusega sisutuks muuta, selle sätte täielikult esemetuks.

89 Sellest järeldub, et määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punktiga b on vastuolus see, kui pädev liikmesriik seab niisuguse hüvitise, nagu on kõne all põhikohtuasjas, jätkuva saamise tingimuseks selle liikmesriigi territooriumil elamise või viibimise.

90 Eelnevast lähtudes tuleb rõhutada, et samas sättes on õigusele eksportida niisugust hüvitist, nagu on kõne all põhikohtuasjas, seatud tingimuseks, et töötaja on taotlenud ja saanud pädevalt asutuselt loa asuda elama teise liikmesriigi territooriumile.

91 Tõsi on see, et määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 2 esimesest lõigust tulenevalt võib seesuguse loa andmisest keelduda üksnes juhul, kui on tuvastatud, et asjaomase isiku elukoha muutmine kahjustaks tema tervislikku seisundit või tema ravi.

92 Kuid nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 124–126 märkis, ei kohusta see säte liikmesriike jätkama määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkti b alusel hüvitise maksmist juhul, kui töötaja on asunud elama teise liikmesriigi territooriumile ilma pädeva asutuse loata.

93 Eeltoodut arvestades tuleb teise küsimuse kolmandale osale ja kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et selle sättega on vastuolus see, kui pädeva liikmesriigi õigusaktidega seatakse niisuguse toetuse, nagu on kõne all põhikohtuasjas, saamiseks selles liikmesriigis elamise ja viibimise tingimus. Määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkti b ja artikli 22 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et isik, kes on sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, säilitab õiguse saada artikli 22 lõike 1 punktis b nimetatud hüvitisi pärast muusse liikmesriiki kui pädev riik elama asumist, tingimusel et ta on saanud vastava loa.

Kohtukulud

94 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Selline hüvitis nagu puudega isiku ülalpidamistoetuse (*disability living allowance*) hooldusega seonduv osa on nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97), mida on muudetud nõukogu 8. veebruari 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 307/1999, mõttes haigushüvitis.**

2. **Määrusega nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud määruse nr 1408/71 (muudetud määrusega nr 307/1999) artikli 13 lõike 2 punkti f tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et isik on teinud teatud ajavahemikul liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi sissemakseid ja omandanud sel alusel vanaduspensioniõigused, ei välista, et asjaomase liikmesriigi õigusaktid võivad selle isiku suhtes hiljem kohaldamatuks muutuda. Liikmesriigi kohtu ülesanne on teha tema menetluses oleva vaidluse asjaolude ja kohaldatavate siseriiklike õigusnormide põhjal kindlaks, millisel hetkel ei olnud asjaomased õigusaktid enam selle isiku suhtes kohaldatavad.**

3. **Määrusega nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud määruse nr 1408/71 (muudetud määrusega nr 307/1999) artikli 22 lõike 1 punkti b tuleb tõlgendada nii, et selle sättega on vastuolus see, kui pädeva liikmesriigi õigusaktidega seatakse niisuguse toetuse, nagu on kõne all põhikohtuasjas, saamiseks selles liikmesriigis elamise ja viibimise tingimus.**

Määrusega nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud määruse nr 1408/71 (muudetud määrusega nr 307/1999) artikli 22 lõike 1 punkti b ja artikli 22 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et isik, kes on sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, säilitab õiguse saada artikli 22 lõike 1 punktis b nimetatud hüvitisi pärast muusse liikmesriiki kui pädev riik elama asumist, tingimusel et ta on saanud vastava loa.

Allkirjad